

Inleiding

Terwijl wij dit boek schrijven, doet Pokémon Go met rasse schreden zijn in-trede. Het spel, een convergentie van de fysieke en de digitale wereld, van het reële en het irreële leven, is een weerspiegeling van de tijdsgeest. Jongeren vertellen dat het spel hun sociaal leven een boost geeft. Ze komen weer op straat, leren nieuwe mensen kennen en gaan samen op zoek naar de Pokémon in de buurt. Gaat het hier over verbondenheid of is het een illusie van verbondenheid?

Mensen die zich in maatschappelijk kwetsbare leefsituaties bevinden zoals personen met een beperking, met dementie, met een psychiatrische aandoening of jongeren die in pedagogisch zorgwekkende situaties opgroeien, zijn vaak de verbinding met zichzelf, anderen en de samenleving kwijt. Het herstellen van die verbindingen vormt het wezenlijke van de ondersteuning die begeleiders bieden. De ultieme betrachting is dat de cliënten opnieuw verbondenheid ervaren met zichzelf, anderen en de wereld. Vanuit deze verbondenheid ervaart men het leven opnieuw als zinvol, vindt men kracht om de regie van zijn leven op te nemen en problemen aan te pakken.

Een draagvlak voor verbondenheid creëren, vraagt tijd. Praktijkwerkers geven geregeld aan dat ze te weinig tijd hebben voor hun cliënt, dat ze voortdurend bezig zijn met het 'blussen van brandjes' en steeds minder toekomen aan het meest wezenlijke van hun werk, met name de relatie met de cliënt. Ze hebben het gevoel dat hun core business ondergesneeuwd wordt. Ze zijn vooral in de 'run' met nieuwe methodieken en regelgevingen die extra vormings- en implementeringstijd vragen, met vergaderen en administratief werk. Bovendien is er almaar minder geld en mankracht om een vertrouwensband met de cliënt op te bouwen die nochtans noodzakelijk is, wil men de cliënt ondersteunen bij het uitbouwen, herstellen of versterken van verbindingen met zichzelf en de omgeving.

Niet enkel cliënten maar ook begeleiders, teams en management kunnen pas constructief samenwerken wanneer ze verbondenheid ervaren met zichzelf, anderen en de wereld. Dit vraagt tijd, introspectie en reflectie wat niet altijd mogelijk is omwille van besparingsmaatregelen. Het is dan ook geen vanzelfsprekend gegeven juist in tijden van crisis en besparing, ‘verbondenheid’ op de kaart te zetten!

Tal van vragen hielden ons in de ban. Wat houdt verbondenheid in wezen in? Hoe kunnen we verbondenheid vormgeven op de werkvloer? Hoe kunnen we verbondenheid versterken, zowel op cliënt- en begeleidersniveau als op team- en managementniveau? Welke middelen hebben we nodig? Met deze vragen zijn we aan de slag gegaan. Ons zoekproces heeft zich gekristalliseerd in een verbondenheidsmodel dat focust op verschillende perspectieven. Zowel de verbondenheid van de cliënt, als de verbondenheid van de begeleider en zijn team, als de verbondenheid van het management komen in beeld.

Aan de hand van orthopedagogische raamwerken, casuïstiek en concrete tips hopen we een bijdrage te leveren aan het maatschappelijk debat omtrent verbondenheid in het samenwerken met mensen die zich bevinden in kwetsbare leefsituaties. Deze publicatie is het resultaat van een synergie tussen ons beiden. Vera zorgde voor het theoretische kader, daar waar Ronny vooral zijn praktijkinzichten deelde. Deze samenbrengen en aan elkaar aftoetsen was een boeiend proces waarvan je hier de blauwdruk vindt. We willen begeleiders en management aanmoedigen en inspireren om bij het epicentrum van hun job te blijven en werk te maken van verbondenheid.

In het boek vind je vijf grote delen. In deel I staan we stil bij het begrip ‘verbondenheid’. In deel II presenteren we het verbondenheidsmodel waarmee je concreet aan de slag kan gaan. Waar deel III op de cliënt en zijn verbondenheid focust, gaat deel IV vooral in op de begeleider en zijn verbondenheid. Management en zijn verbondenheid lichten we toe in deel V, waarna we afsluiten met een aantal kanttekeningen.

Deze publicatie is zeker niet af. Het is een aanzet tot reflectie over een thema dat voortdurend in beweging is. We staan graag open voor suggesties, kanttekeningen en ervaringen!

Ronny Dierendonck & Vera Van Hove